

Protokół

obrad sejmowych z dnia 14. Grudnia 1865. r.

Posiedzenie jedenaste.

Obecni: Marszałek książę Sapieha.

Sekretarze: Grocholski, Kulczycki, Paszkowski, hr. Ludwik Wodzicki.

Zastępca komisarza rządowego: c. k. sekretarz Namiestnictwa Thulie.

Posłów przy otwarciu 117, w ciągu posiedzenia 132.

Marszałek otwiera posiedzenie o godzinie 11¹/₄.

Protokół posiedzenia sejmowego z dnia 11. Grudnia odczytany jest i przyjęty.

Udzielona Izbie wiadomość o wyborach do komisji budżetowej czyli finansowej: z sekcji I. posłowie Pietruski i Kozłowski; z sekcji II. posłowie Breuer i hr. Russocki; z sekcji III. posłowie Węzyk i Bocheński; z sekcji IV. posłowie Polanowski i Zatwarnicki; z sekcji V. posłowie Skrzyński Ludwik i Zyblikiewicz. Przewodniczącym w tej komisji obrany poseł Pietruski, zastępcą poseł Breuer, sekretarzem poseł Zatwarnicki.

Z komisji prawniczej obrany przewodniczącym poseł Smolka, zastępcą poseł Dolański, sekretarzem poseł Koczyński, zastępcą sekretarza poseł Zbyszewski.

Odczytano dalszy ciąg spisu petycyj nadeszłych do Sejmu począwszy od nr. 33. do 39. włącznie (zamieszczone na końcu protokołu).

Z porządku dziennego następuje:

Pierwsze odczytanie wniosku rządowego o zaprowadzeniu roku słonecznego w administracji. Izba uchwała odesłanie tego wniosku do komisji budżetowej.

Pierwsze czytanie wniosku rządowego o zaprowadzeniu ksiąg hipotecznych. Izba uchwała odesłanie wniosku do komisji prawniczej.

Wniosek o rozdawaniu i znizeniu ceny soli. Wnioskodawca poseł Zduń popiera go, żądając przekazania tego wniosku komisji głodowej, lub gdyby takowa już pokończyła swoją czynność, komisji administracyjnej. Izba uchwała przekazanie komisji głodowej.

W tem miejscu sekretarz Ludwik hr. Wodzicki odczytuje złożone do łaski marszałkowskiej nowe wnioski poparte:

1. Wniosek nagłący posła Żuka Skarzewskiego: „Wysoku Izba raczy uchwalić: I. Wybrać komisję specjalną z 5ciu członków i polecić jej, aby przedsięwzięła rewizję ustaw i rozporządzeń, odnoszących się do prawa propinacji lub na takowe oddziaływających — i poczynała wnioski ku zabezpieczeniu zagrożonego prawa własności. — Tymczasem zaś II., Wydział krajowy ma się postarać u c. k. Rządu o wstrzymanie się z udzielaniem nowych konsensów do wyszynku słodkich napojów spirytusowych.“

Lubo wniosek ten podany jako nagłący, Izba na zapytanie Marszałka postanawia, że ma być do niego zastosowane takie same postępowanie jak do zwykłych wniosków.

2. Wniosek posła Dr. Majera następującej treści: „Wysoki Sejm uchwalić raczy;

1. Wydział krajowy postara się u wys. Rządu o przedsięwzięcie stosownych kroków celem odzyskania majątku uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, mianowicie zaś o wprowadzenie w wykonanie komisji, która w tej mierze w myśl reskryptu Ministerstwa stanu z dnia 18. Maja 1862. r. związana być miała;

2. w miarę okoliczności dla przyspieszenia skutku, starać się będzie o oddzielne traktowanie rzeczy dotyczącej majątku uniwersyteckiego od należności przypadającej dla zakładów duchownych w Krakowie;

3. gdy zadaniem wyrzeczonej komisji miało być przedewszystkiem rokowanie z Rządem ces. rosyjskim, majątek zaś uniwersytetu rozciąga się i do innych krajów; należeć zatem będzie do Wydziału

krajowego wyjednać u wys. Rządu stosowne kroki dla uzyskania na rzecz uniwersytetu Jagiellońskiego tych wszystkich części jego posagu, które gdziekolwiek niegdyś lokowane, dotąd zwrócone nie zostały, a do których uniwersytet prawa nie utracił.“

3. Wniosek posła x. Ruczki: „Wysoki Sejm raczy uchwalić emeryturę dla pana Wincentego Pola, pozbawionego wzroku, za jego zasługi na polu literatury polskiej w ilości 2.000 złt. w. a. rocznie z funduszu krajowego.“

Rozpoznaniem tego wniosku ma się zająć komisya budżetowa.“

4. Wniosek posła x. Stępka: „Wysoki Sejm raczy wstawić się do c. k. Rządu, ażeby xx. wikarysze obydwóch obrządków w wypadkach przenoszenia tychże przez odnośne najprzywielebniejsze Kousystorze na inne miejsca ich działalności:

- a) nie tracili przynależnej tymże pensyi;
- b) otrzymali wynagrodzenie kosztów podróży;
- c) jak niemniej wynagrodzenie za uszkodzenie rzeczy swoich, a to z funduszu religijnego.

Pod względem formy przeprowadzenia stawiam dalszy wniosek, aby przedmiot ten do komisji funduszowej odesłanym został z tem poleceniem, żeby sprawozdanie w przeciągu dni 14. Wysokiej Izbie złożone było.“

5. Wniosek posła Dr. Samelona: „Wysoki Sejm uchwali statut gminny miasta Krakowa według załączającego się projektu.“

Po wyczerpaniu innych przedmiotów porządku dziennego, przychodzi rozprawa nad regulaminem.

Sprawozdawca poseł Dr. Smolka czyta §. 8. prowizorycznego regulaminu, uprzedzając że sprostowanie liczb paragrafów uskuteczni na końcu. Poseł Wężyk stawia dwie poprawki: a) aby Sejm dzielił się nie na 5 ale na 6 sekcji, — poprawka ta nie jest dostatecznie popartą i zaraz upada; — b) zmianę drugiej części tego paragrafu w następujących wyrazach: „Zanim nastąpi wybór sekretarzy, pełnią ich obowiązki tymczasowo czterech najmłodszy, a w razie tychże uzasadnionego wymówienia się, najbardziej do nich zbliżeni wiekiem posłowie.“

Poseł Samelson wnosi przeniesienie rzeczy o podziale Sejmu na sekcye do §. 5. Poseł Zyplikiewicz proponuje zupełne opuszczenie ostatnich wyrazów: „w razie uzasadnionego wymówienia się następujący w starszeństwie.“

Sprawozdawca przyjmuje poprawkę posła Wężyka odnoszącą się do drugiego ustępu. Poprawki posłów Samelona i Zyplikiewicza podane przez Marszałka pod głosowanie, upadają.

Izba przyjmuje paragraf z poprawką drugą posła Wężyka.

§. 8. brzmi, jak następuje:

„Sejm wybiera na czas trwania sesji sejmowej z grona swego bezwzględnią większością głosów czterech sekretarzy i dwunastu rewidentów, i dzieli się na pięć sekcji o ile być może równych. Zanim nastąpi wybór sekretarzy, pełnią ich obowiązki tymczasowo cztery najmłodszy, a w razie uzasadnionego tychże wymówienia się, najbardziej do nich zbliżeni wiekiem posłowie.“

§. 9. wniesiony przez sprawozdawcę, — z powodu że §. 7. przez Izbę uchwalonym został, — z opuszczeniem wyrazów „po ukonstytuowaniu Sejmu, a względnie“ przyjętym zostaje przez Izbę w następującem brzmieniu: „Podział Sejmu na sekcye uskutecznia Marszałek w porozumieniu z sekretarzami i z zatwierdzeniem Sejmu, dodając do każdej sekcji jednego z członków Wydziału krajowego. Podział ten będzie uskuteczniwym w pierwszym tygodniu po otwarciu sesji, i trwać będzie przez całą sesję sejmową.“

§. 10. Przyjęty bez dyskusji jak następuje: „Każdy sekretarz i rewident może po czterech tygodniach pełnienia obowiązków zażądać uwolnienia; w takim razie wybiera Sejm innego w miejsce uwolnionego.“

§. 11. Sprawozdawca wnosi zastąpienie w tym paragrafie wyrazu „weryfikacya“ wyrazem „sprawdzenia“, Izba się na to zgadza, i §. 11. przyjmuje w następującem brzmieniu: „Sejm załatwia przede wszystkim sprawdzenie wyborów, wysłucha tym celem sprawozdanie Wydziału krajowego nad rozpoznanymi przez tenże wyborami nowo wstępujących posłów, i orzeka o przypuszczeniu wybranych.“

Do §. 12. poseł Krzeczunowicz stawia poprawkę następującą: „Wysoki Sejm uchwali, §. 12 ma brzmieć: stosownie do §. 31. statutu krajowego i §. 51. ustawy wyborczej, wyłącznie tylko Sejmowi służy prawo rozstrzygania o ważności wyboru posła nawet i w tym wypadku, gdy Namiestnik odmówi

posłowi wydania certyfikatu, z powodów od obieralności wykluczających w §. 17. ustawy wyborczej wskazanych. Również Sejmowi tylko wyłącznie służy prawo rozstrzygnięcia o utracie wymaganej do obieralności kwalifikacji posła ważnie wybranego.

Przed rozstrzygnięciem Sejmu o nieważności wyboru, lub o utracie wymaganej do obieralności kwalifikacji posła ważnie wybranego, nie może Namiestnik rozpisać nowego wyboru.

Sprawozdawca zgadza się z wnioskiem posła Krzczunowicza i zwraca uwagę Izby na tę okoliczność, iż §. ten zawiera w sobie zmianę statutu krajowego.

Marszałek zarządza głosowanie imienne w celu uzyskania potrzebnej w takim razie większości. Głosowanie okazuje: Głosujących posłów 129. — Odpowiadają „Tak“ za wnioskiem posła Krzczunowicza 82; „Nie“ przeciw temuż wnioskowi 47. Wniosek nie otrzymał $\frac{2}{3}$ liczby głosów obecnych, i zostaje odrzucony. —

Izba przyjmuje jednogłośnie brzmienie pierwotne paragrafu 12. jak następuje: „Prawo rozstrzygnięcia o ważności wyboru służy wyłącznie tylko Sejmowi krajowemu nawet w tym wypadku, gdy Namiestnik odmówi posłowi wydania certyfikatu, dla przeszkód §. 17. ust. wyb. objętych. Przed orzeczeniem przez Sejm nieważności wyboru, Namiestnik nie może rozpisać nowego wyboru.“

§. 13. Poseł x Pawlików wnosi o opuszczenie pierwszego ustępu tego paragrafu. Poseł Zakrzewski stawia poprawkę do ostatniego ustępu w tych słowach: „Dopóki nieważność wyboru lub utrata kwalifikacji nie zostanie przez Sejm orzeczoną, nowy wybór posła nie może być rozpisany.“ — X. Kaczała poprawkę do pierwszego ustępu: „czas do protestu o nieważność wyboru posła, naznacza się 14 dni po wyborze posła.“

Marszałek poddaje głosowaniu poprawkę x. Kaczały, która upada. — Następnie zarządza Marszałek głosowanie nad tym paragrafem wymagającym większości $\frac{2}{3}$ liczby obecnych. — Ustęp pierwszy poddany głosowaniu upada; większość niedostateczna posłów 72, którzy powstałi za nim, obliczoną została przez sekretarzy. Ustęp drugi przyjęty jest przez Izbę jednomyślnością.

Poprawkę posła Zakrzewskiego jako ustęp dodatkowy do tego §fu przyjęto jednomyślnością z wyjątkiem dwóch tylko posłów. — Przyjęta zatem część tego paragrafu jest: „Zarzuty dotyczące kwalifikacji posła wybranego, jako też doniesienia o zaszłej po wyborze lub w ciągu sesji sejmowej utracie kwalifikacji poselskiej, jeżeli dostatecznie poświadczone, muszą być wzięte każdego czasu pod rozpoznanie. Dopóki nieważność wyboru lub utrata kwalifikacji nie zostanie przez Sejm orzeczoną, nowy wybór nie może być rozpisany.“

§. 14. Poseł x. Giniewicz wnosi poprawkę: po słowach „porządek dzienny“ dołożyć się ma „za porozumieniem ze Sejmem.“ Sprawozdawca daje objaśnienie, iż w razie przyjęcia tej poprawki paragraf ten będzie odstępniem od statutu krajowego, i odpowiedniego wymagać będzie postępowania. Przemawiają poseł H. Wodzicki przeciw — poseł Zyblikiewicz za poprawką; Marszałek zarządza głosowanie imienne. Głosujących 125. Odpowiadają „Tak“ za poprawką 78; „Nie“ przeciwko poprawce 47. Poprawka nie uzyskała $\frac{2}{3}$ części liczby głosów i upada. Paragraf przyjęty jest przez Izbę w brzmieniu pierwotnem: „Marszałek zapowiada, zagaja i zamyka posiedzenie, postanawia porządek dzienny, czuwa nad ścisłym wykonaniem regulaminu, kieruje obradami, ndziela głos, poddaje wnioski pod głosowanie, oznajmia tego rezultat, przestrzega porządku, ma prawo wezwać mowcę do rzeczy lub do porządku, odebrać głos, jako też nponuieć posła przekraczającego regulamin, wezwać publiczność do spokojnego i przyzwoitego zachowania się, a w razie bezskutecznego napomnienia zarządzić wydalenie pojedynczych osób lub całej publiczności, i zawiesić lub zamknąć posiedzenie.“

§. 15. przyjęty bez dyskusyi, jak następuje: „Marszałek jest organem Sejmu we wszystkich stosunkach na zewnątrz.“

On ma prawo otwierać i przydzielać wedle niniejszego regulaminu wszelkie do Sejmu wniesione podania.“

§. 16. przyjęty według stylizacji proponowanej przez posła Henryka Wodzickiego, jak następuje: „W razie zachodzącej przeszkody, prawa i obowiązki Marszałka obejmuje jego zastępca.“

Marszałek zamyka posiedzenie o godzinie 2 $\frac{1}{2}$.

Następne posiedzenie zapowiada Marszałek na dzień 16. Grudnia o godzinie 11. — Porządek dzienny przeznaczają:

1. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego do instruceyi dla Wydziału krajowego.

2. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego do zmiany §. 13. statutu krajowego.
3. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego do etatu urzędników i służb Wydziału krajowego.
4. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego do ustawy służby krajowej.
5. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego względem uposażenia fundacji hr. Stadnickiego.
6. Pierwsze czytanie wniosku p. A. hr. Potockiego o komisji dla spraw szkolnych.
7. Pierwsze czytanie wniosku p. Smolki o przeniesieniu rad zawiadowczych i dyrekcji kolei żelaznych do Lwowa.
8. Pierwsze czytanie wniosku p. Hebdy o podatkach spadkowych.
9. Drugie czytanie wniosku p. Kmietowicza o podwyższeniu dyjet poselskich.
10. Dalszy ciąg rozpraw nad regulaminem.

L. Sapięha w. r.

Franciszek Paszkowski w. r.

Kazimięrz Grocholski w. r.

Dalszy ciąg petycyj do 14. Grudnia 1865. r. wniesionych do Sejmu.

33. Gmina Wołczyniec przez posła x. Szwedzickiego, o zapomogę i odpisanie tegorocznych podatków.
 34. Gminy powiatu mielnickiego i borszczowskiego przez posła Andrejczuka, o zaradzeniu lichwie i o zmianę w prawie wexlowem.
 35. Gmina miasta Narajów przez posła x. Pawlikowa, z uzaleniem na pokrzywdzenie w uzywaniu łąk i drzewa na tych łąkach wyrostego.
 36. Lesniowska Lndwika przez posła Smolkę, o wyjednanie pozwolenia do odczytów dla klasy rze-mieślniczej w Myślenicach.
 37. Mieszkańcy miasta Stanisławowa przez posła Krzysztofowicza, o obsadzenie katedry języka pol-skiego i literatury przy tamtejszem gimnazyum.
 38. Ciz mieszkańcy przez posła Krzysztofowicza, o wyjednanie pozwolenia do utworzenia czytelnii.
 39. Mieszkańcy okolicy Nowego Siola przez p. Zatwarnickiego, o wstrzymanie exekwowania zale-głych podatków i udzielenie pożyczki pieniężnej.
-

